

УДК 35.072:69.003:001.8(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.254-260>**Топазли Р.А.**

кандидат економічних наук

ДУ «Житомирська Політехніка»

Topazly Roman

PhD in Economic Sc.

Zhytomyr Polytechnic State University

<https://orcid.org/0000-0002-0729-3614>

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СФЕРИ БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

У статті досліджуються теоретико-методологічні та прикладні засади оцінювання результативності державної політики у сфері будівництва як однієї з ключових галузей національного господарства України. Наголошується, що в умовах сучасних трансформацій – як внутрішніх (децентралізація, реформи у містобудуванні, цифровізація управлінських процесів), так і зовнішніх (військова агресія, необхідність масштабного відновлення інфраструктури) – підвищується потреба у формуванні обґрунтованих методичних підходів до визначення ефективності державної політики в цій сфері. Автором здійснено аналіз ключових понять «результативність державної політики» та «оцінка результативності» в контексті будівельної галузі, розкрито відмінності між результативністю (як досягнення запланованих цілей) та ефективністю (як оптимальність використання ресурсів). У роботі виокремлено та охарактеризовано чотири групи методичних підходів до оцінки результативності: експертно-аналітичні (застосування думок фахівців, аналіз політик та міжнародних практик), показникові (використання індикаторів: обсягів будівництва, дотримання нормативів, інвестиційної активності тощо), системні (інтегрована оцінка взаємозв'язку елементів політики) та синкретичні (поєднання кількісних і якісних методів з урахуванням соціального контексту). Особлива увага приділена аналізу сучасного стану інституційного забезпечення політики в будівництві, зокрема діяльності Державної інспекції архітектури та містобудування України, яка відіграє провідну роль у запровадженні контролюючих і регулюючих функцій. Визначено наявні організаційні, законодавчі та аналітичні бар'єри, що ускладнюють об'єктивну оцінку результативності державної політики, зокрема: фрагментарність даних, слабка інтеграція інформаційних систем, нестача прозорих стандартів оцінювання. У статті наведено приклади сучасних інструментів проектного управління в будівництві, включаючи управління портфелем інфраструктурних проектів, що набуває актуальності в умовах повоєнного відновлення. Зроблено акцент на доцільності впровадження цифрових платформ моніторингу та звітності, які дозволяють здійснювати оперативну оцінку реалізації будівельних програм у режимі реального часу. На основі проведеного аналізу сформульовано низку науково обґрунтованих рекомендацій, серед яких: розробка уніфікованої системи індикаторів результативності; запровадження системи багаторівневого моніторингу; гармонізація українських підходів з міжнародними стандартами (OECD, World Bank); посилення аналітичної спроможності державних органів.

Ключові слова: державна політика, будівельна галузь, результативність, ефективність, методичні підходи, управління проектами, індикатори оцінки, інфраструктурне відновлення, державне управління, моніторинг, стратегічне планування, регулювання будівництва, цифровізація, портфель проектів, нормативно-правова база.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF STATE POLICY FOR THE DEVELOPMENT OF THE CONSTRUCTION SECTOR IN UKRAINE

The article examines the theoretical, methodological and applied principles of assessing the effectiveness of state policy in the construction sector as one of the key sectors of the national economy of Ukraine. It is emphasized that in the conditions of modern transformations - both internal (decentralization, urban development reforms, digitalization of management processes) and external (military aggression, the need for large-scale infrastructure restoration) - the need for the formation of substantiated methodological approaches to determining the effectiveness of state policy in this area increases. The author analyzes the key concepts of «effectiveness of state policy» and «performance assessment» in the context of the construction industry, revealing the differences between effectiveness (as the achievement of planned goals) and efficiency (as the optimal use of resources). The paper identifies and characterizes four groups of methodological

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Топазли Р.А., 2025

approaches to assessing performance: expert-analytical (application of expert opinions, analysis of policies and international practices), indicator (use of indicators: construction volumes, compliance with regulations, investment activity, etc.), systemic (integrated assessment of the relationship between policy elements) and syncretic (combination of quantitative and qualitative methods taking into account the social context). Particular attention is paid to the analysis of the current state of institutional support for construction policy, in particular the activities of the State Inspectorate for Architecture and Urban Planning of Ukraine, which plays a leading role in the implementation of controlling and regulatory functions. Existing organizational, legislative and analytical barriers that complicate an objective assessment of the effectiveness of state policy are identified, in particular: data fragmentation, weak integration of information systems, lack of transparent assessment standards. The article provides examples of modern project management tools in construction, including infrastructure project portfolio management, which is becoming relevant in the post-war reconstruction. Emphasis is placed on the feasibility of implementing digital monitoring and reporting platforms that allow for operational assessment of the implementation of construction programs in real time. Based on the analysis, a number of scientifically based recommendations have been formulated, including: development of a unified system of performance indicators; introduction of a multi-level monitoring system; harmonization of Ukrainian approaches with international standards (OECD, World Bank); strengthening the analytical capacity of state bodies.

Keywords: state policy, construction industry, performance, efficiency, methodological approaches, project management, assessment indicators, infrastructure reconstruction, public administration, monitoring, strategic planning, construction regulation, digitalization, project portfolio, regulatory framework.

JEL classification: H54, L74, O22, Q01, R42.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації економіки України, масштабного відновлення інфраструктури та реформування системи державного управління, надзвичайно актуальним стає питання забезпечення результативності державної політики у сфері будівництва. Ця галузь не лише є одним із ключових драйверів економічного зростання, але й виконує стратегічну функцію у процесах соціального розвитку, створення робочих місць, формування інвестиційної привабливості регіонів, а в умовах повоєнного періоду – і забезпечення фізичного відновлення країни. Разом із тим, існуюча система оцінки ефективності та результативності заходів державної політики у цій сфері залишається фрагментарною, недостатньо уніфікованою та не повною мірою враховує складність і багаторівневість будівельних процесів. Наукова проблема полягає у відсутності цілісного методичного підходу до комплексної оцінки результативності державної політики розвитку будівництва, який би поєднував кількісні та якісні індикатори, враховував сучасні стандарти управління проектами, цифрові інструменти моніторингу, інституційний контекст та специфіку національного законодавства. Недостатній рівень системності у визначенні показників, відсутність єдиної аналітичної платформи для порівняння регіональних результатів, а також обмежена інтеграція кращих міжнародних практик у національну політику призводять до складнощів у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень, неефективного використання бюджетних коштів та низького рівня прозорості державного контролю. Зв'язок зазначеної проблематики із важливими науковими завданнями полягає в необхідності переосмислення підходів до державного управління у будівництві на основі сучасних теорій публічної політики, стратегічного менеджменту та управління проектами. З практичної точки зору, розробка й впровадження ефективних методів оцінювання дозволить посилити підзвітність органів влади, підвищити якість реалізації державних програм і забезпечити раціональне розподілення ресурсів у процесі відбудови

та розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки результативності державної політики у сфері будівництва знаходить відображення в роботах як українських, так і зарубіжних науковців. Зокрема, у дослідженні Н. Гуштика [1] проаналізовано ретроспективу державного управління у галузі будівництва, акцентуючи увагу на змінах функцій та механізмів впливу держави. Актуальні проблеми управління інфраструктурними проектами, зокрема дорожньо-будівельними роботами, розглянуто у працях А. Зеленкова та Г. Нестеренка [2], а також А. Івка [4], які підкреслюють важливість комплексного підходу та синхронізації управлінських рішень на різних рівнях. Методологічні аспекти управління портфелем проектів і вибору відповідного підходу детально описано у роботі І. Кононенка та М.Ф.К. Кподжедо [3]. У публікаціях М. Гарата [6], І. Овсака [9] та Ю. Васильченка [5] висвітлюються юридичні та інституційні аспекти регулювання, а також проблеми контролю та реформування у сфері будівництва.

Попри наявні дослідження, залишається невирішеним питання формування єдиного методичного підходу до оцінки результативності державної політики у сфері будівництва. Недостатньо розроблені уніфіковані індикатори, не враховано повною мірою соціальні та стратегічні цілі, обмежено використання цифрових інструментів моніторингу, а також відсутні механізми інтеграції кращих міжнародних практик у національну систему оцінки.

Метою статті є обґрунтування та систематизація методичних підходів до оцінки результативності державної політики у сфері будівництва в Україні, з урахуванням сучасних викликів, інституційних змін та потреб повоєнного відновлення. У процесі дослідження передбачається виявити недоліки чинної системи оцінювання, проаналізувати наукові підходи та запропонувати практичні рекомендації щодо вдосконалення інструментів моніторингу та управління ефективністю державної політики в будівельній галузі.

Методи дослідження. У процесі підготовки статті було використано низку методів дослідження, кожен з яких був спрямований на вирішення конкретних завдань відповідно до логіки наукової розвідки. Зокрема, теоретико-узагальнюючий метод застосовувався для аналізу наукових джерел з метою визначення ключових понять «результативність» і «ефективність» у контексті державної політики в будівництві, а також для розмежування цих категорій. Для систематизації існуючих підходів до оцінки результативності було використано метод класифікації, що дозволило виділити чотири основні групи методичних підходів – експертно-аналітичний, системний і синкретичний – кожен із яких було охарактеризовано з урахуванням специфіки галузі. З метою виявлення недоліків чинної системи управління та оцінювання інституційного забезпечення було застосовано інституційно-функціональний аналіз, що дозволив оцінити ефективність взаємодії державних органів та виявити організаційні та нормативно-правові бар'єри. Для обґрунтування пропозицій щодо покращення аналітичних інструментів, зокрема впровадження цифрових платформ моніторингу, використано системний підхід, що забезпечив цілісне бачення процесів реалізації та контролю державної політики як взаємопов'язаних елементів. Порівняльний аналіз був використаний для зіставлення національної практики оцінки результативності з міжнародними підходами, зокрема рекомендаціями OECD та Світового банку, що дозволило обґрунтувати необхідність адаптації кращих практик в українське середовище.

Виклад основних результатів дослідження Оцінка результативності державної політики є ключовим інструментом сучасного публічного управління, що забезпечує можливість вимірювання ступеня досягнення стратегічних цілей, обґрунтування управлінських рішень та підвищення прозорості дій органів влади. У сфері будівництва, де державне втручання охоплює регуляторні, інвестиційні та контрольні функції, результативність політики визначає не лише економічну динаміку галузі, а й соціальний ефект, просторовий розвиток територій та якість життя населення [1, 6].

У науковій площині поняття результативності державної політики зазвичай співвідноситься з такими категоріями, як ефективність, продуктивність, результат, цільова досягненість. Однак важливо розмежовувати ці поняття. Ефективність здебільшого означає співвідношення між витратами та отриманими результатами, тоді як результативність зосереджується на ступені досягнення запланованих цілей незалежно від обсягу ресурсів [1].

У контексті будівельної політики результативність може проявлятися через: виконання планових обсягів робіт; дотримання графіків реалізації проєктів; відповідність нормативним вимогам; досягнення соціальних, екологічних або інституційних результатів [6, 9].

Важливо також урахувати види оцінювання, які поділяються на: *екс-анте* (попередня оцінка політики до її реалізації), *поточне* оцінювання (у процесі реалізації), *екс-пост* (після завершення політики) [3].

У галузі будівництва особливої актуальності

набуває саме *екс-пост-оцінка*, оскільки дозволяє аналізувати досягнення довгострокових інфраструктурних і соціально-економічних результатів, а також виявляти слабкі місця державного втручання [3, 4].

З позицій теорії публічного управління доцільною є побудова системи індикаторів оцінки за принципами SMART (конкретність, вимірюваність, досяжність, релевантність, обмеженість у часі). Такі індикатори повинні охоплювати: кількісні показники (обсяги будівництва, темпи зростання інвестицій), якісні показники (якість проєктного управління, ступінь прозорості, соціальний ефект) [2, 3].

Окремої уваги заслуговує адаптація кращих міжнародних практик оцінювання, зокрема тих, що застосовуються в межах підходів Світового банку, OECD та Європейської комісії. Вони передбачають обов'язкову участь зацікавлених сторін, багаторівневий аналіз впливу та відкритість результатів оцінки. Такий досвід може бути корисним для України в умовах інтеграції до європейського простору та реалізації планів повоєнного відновлення [8, 9].

Крім того, у вітчизняному контексті необхідна інтеграція підходів проєктного та портфельного управління у формування та реалізацію державної політики в будівництві. Як показують дослідження [3], використання системного управління портфелем проєктів дозволяє підвищити результативність за рахунок узгодженості цілей, пріоритезації об'єктів та ресурсної оптимізації.

Таким чином, теоретичні засади оцінки результативності державної політики мають комплексний характер і включають індикаторний, процесний, інституційний та міжнародний підходи. Їх поєднання створює базу для формування сучасної методології оцінювання результативності державної політики у сфері будівництва, яка відповідає вимогам стратегічного управління, підзвітності та сталого розвитку.

Оцінка результативності державної політики у сфері будівництва є складною багатофакторною процедурою, що вимагає застосування системних, багаторівневих і міждисциплінарних методичних підходів. Її ефективність значною мірою залежить від обґрунтованості методів оцінювання, точності обраних індикаторів, якості наявних даних, а також інституційного контексту, в якому формується політика. У сучасній українській практиці існує потреба у формуванні чіткої, уніфікованої методичної системи, яка б дозволила всебічно оцінювати, наскільки ефективно реалізуються завдання державної політики в галузі будівництва — як на національному, так і на регіональному рівнях [1, 6, 9].

Серед основних методичних підходів, що використовуються у вітчизняній та зарубіжній практиці, можна виокремити:

1. *Експертно-аналітичний підхід.* Цей підхід ґрунтується на зборі та аналізі оцінок фахівців, які мають досвід у сфері державного управління, будівництва, проєктного менеджменту та регіонального розвитку. Експерти здійснюють оцінку політичних рішень, програм і проєктів з позицій відповідності

стратегічним цілям, нормативній базі та очікуваним суспільним ефектам. Як показує практика [8, 9], експертна оцінка дозволяє враховувати неформальні чинники, що не завжди піддаються кількісному вимірюванню (політична воля, прозорість процедур, якість комунікації з громадами тощо). Проте слабким місцем цього підходу є ризик суб'єктивності, тому доцільним є його поєднання з кількісними методами.

2. *Показниковий (індикативний) підхід*. Показниковий підхід передбачає розробку системи кількісних та якісних індикаторів, за допомогою яких здійснюється вимірювання досягнення цілей політики. У сфері будівництва такими індикаторами можуть бути: обсяги введеного в експлуатацію житла; площа та вартість інфраструктурних об'єктів; рівень виконання планових графіків; частка проєктів, реалізованих у межах бюджету; показники залучення інвестицій; кількість порушень будівельних норм, виявлених під час перевірок; дотримання екологічних стандартів [2, 6, 9].

Важливо, щоби такі індикатори відповідали принципам SMART та були порівнюваними у часі й просторі. У багатьох країнах, зокрема в країнах ЄС, такі системи індикаторів є частиною офіційних моніторингових систем. В Україні спроби їх уніфікації все ще тривають, хоча перші кроки зроблено в межах реформ ДІАМ (Державної інспекції архітектури та містобудування) [5].

3. *Системний підхід*. Системний підхід передбачає розгляд державної політики в галузі будівництва як комплексу взаємопов'язаних елементів, які формують єдину логічну модель – від стратегічного планування до реалізації та моніторингу результатів. У межах цього підходу результативність оцінюється з урахуванням впливу кожного етапу політики: формування нормативної бази, планування проєктів, управління фінансуванням, реалізації заходів, контролю за якістю, звітності. Такий підхід потребує високого рівня координації між усіма учасниками процесу – центральними органами виконавчої влади, місцевим самоврядуванням, підприємствами, громадськими організаціями [1, 3].

Системний підхід є основою для побудови інтегрованої інформаційно-аналітичної платформи, яка дозволяє здійснювати багаторівневу оцінку результативності політики в режимі реального часу.

4. *Синкретичний (комбінований) підхід*. Цей підхід поєднує елементи кількісних та якісних методів, а також враховує соціальні, екологічні, технічні та економічні аспекти реалізації політики. Особливо ефективним синкретичний підхід є у складних інфраструктурних проєктах, таких як відновлення дорожньої інфраструктури, де необхідно одночасно оцінювати якість покриття, рівень безпеки, дотримання термінів, вплив на навколишнє середовище та соціальний ефект [4].

Синкретичний підхід дає змогу гнучко адаптувати методи оцінки до умов конкретного регіону, масштабу проєкту та пріоритетів державної політики. Він особливо корисний у перехідних умовах, коли традиційні індикатори не охоплюють повний спектр впливу будівельної політики.

5. *Проектно-портфельний підхід*. Згідно з сучасними уявленнями про ефективне публічне управління, реалізація державної політики у сфері будівництва має відбуватися через проєктно-орієнтовану модель. Це означає необхідність управління не лише окремими об'єктами, а й портфелем проєктів, з урахуванням їх пріоритетності, ресурсної ємності, очікуваного ефекту та взаємозв'язку [3]. Проєктно-портфельний підхід дозволяє уникнути дублювання, забезпечити координацію інвестицій, підвищити відповідальність за досягнення стратегічних цілей.

У контексті повоєнного відновлення України, де очікується реалізація тисяч інфраструктурних ініціатив, саме цей підхід стає ключовим для оцінки результативності як окремих програм, так і державної політики в цілому.

Таким чином, методичні підходи до оцінки результативності державної політики в будівництві мають бути багатовекторними, поєднувати індикаторні системи, експертну аналітику, системне мислення та проєктне управління. Кожен із наведених підходів має свої переваги і обмеження, а тому оптимальним є їх комбіноване застосування залежно від цілей оцінки, масштабу політики, доступності даних та рівня управлінської зрілості інституцій. Запровадження таких підходів сприятиме не лише підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, а й формуванню довіри громадян до інструментів державного управління у сфері будівництва (табл. 1).

Практичні інструменти оцінки результативності державної політики у сфері будівництва становлять собою сукупність аналітичних, інформаційних і процедурних засобів, що забезпечують можливість об'єктивного вимірювання досягнення цілей політики на всіх етапах її реалізації. Їх застосування є необхідною умовою ефективного управління, своєчасного виявлення відхилень та прийняття рішень, спрямованих на підвищення якості управлінських процесів. В українському контексті особливої ваги набувають інструменти, які дозволяють оцінювати як техніко-економічні результати будівельної діяльності, так і соціально-інституційний вплив реалізованих проєктів.

Одним із базових інструментів є система моніторингу та звітності, яка передбачає регулярний збір, аналіз і публікацію інформації про хід виконання державних програм та проєктів у галузі будівництва. Такий моніторинг охоплює показники виконання робіт, дотримання термінів, обсягів фінансування, якісні характеристики об'єктів, а також індикатори дотримання будівельних норм. Звіти, сформовані на основі таких даних, стають базою для оцінки не лише окремих ініціатив, але й результативності політики в цілому [5, 6]. Для підвищення оперативності та прозорості оцінювання дедалі частіше впроваджуються цифрові інструменти, зокрема аналітичні панелі (дашборди), які автоматично виводять ключові індикатори в режимі реального часу. Це дозволяє як органам державної влади, так і громадськості швидко відстежувати зміни у виконанні програм, порівнювати регіональні дані, оцінювати ефективність витрат.

Таблиця 1

Методичні підходи до оцінки результативності державної політики у сфері будівництва

№	Назва підходу	Основна характеристика	Переваги	Обмеження
1	Експертно-аналітичний	Оцінка результатів на основі фахових суджень, консультацій, анкетування	Врахування неформальних факторів; можливість швидкої оцінки	Суб'єктивність, ризик упереженості
2	Показниковий (індикативний)	Вимірювання за допомогою кількісних і якісних індикаторів	Чіткість, порівнюваність, зручність для моніторингу	Не охоплює всіх якісних аспектів; залежність від доступності статистичних даних
3	Системний	Аналіз політики як цілісної системи з взаємопов'язаними елементами	Комплексність оцінки; можливість аналізу причинно-наслідкових зв'язків	Високі вимоги до інформаційної бази та координації між органами
4	Синкретичний	Поєднання кількісних та якісних методів; врахування соціальних і технічних аспектів	Гнучкість, адаптивність до умов проєктів, регіонів чи масштабів	Методологічна складність; потреба в міждисциплінарному підході
5	Проектно-портфельний	Управління та оцінка результативності через портфель будівельних проєктів	Оптимізація пріоритетів; стратегічне управління; контроль за ресурсами	Потребує розвиненої інфраструктури управління проєктами та ІТ-платформ

Джерело: [1-5]

Ще одним важливим інструментом є порівняльний аналіз, або бенчмаркінг, який дозволяє виявити регіони чи проєкти, що демонструють найкращі результати, а також ті, де наявні серйозні проблеми. Наприклад, зіставлення термінів видачі дозволів, рівня введення в експлуатацію об'єктів або інвестиційної активності між областями України дозволяє встановити типові труднощі або навпаки – поширити ефективні практики [7, 8]. Візуалізацію даних про стан реалізації політики значно підвищують геоінформаційні системи (ГІС), які дозволяють просторово оцінити розміщення та охоплення будівельних об'єктів. Це особливо актуально при плануванні інфраструктурного розвитку громад, відновленні територій після воєнних дій та забезпеченні рівного доступу до соціальної інфраструктури [9].

Важливим доповненням до технічного аналізу є врахування думок зацікавлених сторін – громадськості, бізнесу, галузевих асоціацій. Інструмент stakeholder evaluation дозволяє оцінити соціальне сприйняття результатів політики, рівень довіри до забудовників та державних органів, задоволеність якістю побудованих об'єктів. Участь громадян у процесі оцінювання підвищує легітимність рішень і забезпечує зворотний зв'язок, який не можна отримати з офіційної статистики [1, 8].

Крім того, важливим інструментом є аудит ефективності, який здійснюється незалежними органами, зокрема Рахунковою палатою. Такий аудит аналізує не лише фінансову звітність, але й відповідність результатів державних програм задекларованим цілям, виявляє системні помилки у плануванні чи реалізації політики, а також пропонує шляхи підвищення ефективності. Це особливо актуально для масштабних програм, таких як «Велике будівництво», які реалізуються одночасно в багатьох регіонах та вимагають значного бюджетного фінансування [5].

Загалом, ефективне застосування практичних інструментів оцінювання потребує гармонізації нормативно-правової бази, високого рівня цифровізації управлінських процесів, підготовки фахових кадрів та

забезпечення публічності результатів оцінки. Упровадження комплексного підходу до використання цих інструментів дозволить сформулювати прозору, контрольовану та цілеспрямовану державну політику у сфері будівництва, що є особливо важливим у період повоєнного відновлення та інтеграції України до європейського простору.

Попри актуальність та необхідність системної оцінки результативності державної політики у сфері будівництва, в Україні цей процес стикається з рядом суттєвих проблем та обмежень, що знижують ефективність управлінських рішень, ускладнюють стратегічне планування та гальмують реалізацію якісних інфраструктурних змін. Більшість із цих обмежень є як методологічними, так і інституційними, що вимагає міжгалузевого підходу до їх подолання.

Однією з основних проблем є відсутність уніфікованої системи показників для оцінювання результативності політики. Відповідні індикатори часто не систематизовані, не узгоджені між різними державними структурами, або ж взагалі відсутні на рівні окремих програм. Це ускладнює порівняння результатів між регіонами та різними періодами, а також не дозволяє здійснювати комплексну оцінку відповідно до цілей сталого розвитку. Наявні підходи зазвичай зосереджуються на обсягах фінансування та кількісних результатах, ігноруючи якісні характеристики, соціальний вплив і довгострокові ефекти реалізованих проєктів [1, 6, 9].

Другим суттєвим обмеженням є низький рівень цифровізації процесів моніторингу. Попри окремі ініціативи впровадження електронних систем звітності, дашбордів чи геоінформаційних платформ, у більшості випадків дані збираються вручну, що спричиняє затримки, помилки та обмежену достовірність. Відсутність єдиної інтегрованої інформаційної системи для управління будівельними програмами ускладнює як поточний контроль, так і експост-аналіз політики [5, 8].

Суттєвою проблемою залишається і інституційна неузгодженість між органами, відповідальними за реалізацію будівельної політики: Міністерство розвитку

громад, ДІАМ, місцеві органи самоврядування часто використовують різні методи, звітують у різні строки та не мають єдиного підходу до оцінки ефективності. Така фрагментація не лише ускладнює аналіз, але й знижує якість управлінських рішень на вищому рівні [1, 9].

Також слід зазначити обмежену участь громадськості та професійного середовища у процесах оцінювання. Відсутність налагоджених механізмів зворотного зв'язку, прозорих консультацій, а також обмежений доступ до відкритих даних зменшують довіру до результатів оцінки та не дозволяють враховувати інтереси користувачів будівельної інфраструктури [8].

У зв'язку з вищезазначеним, виникає необхідність у розробці та впровадженні системи науково обґрунтованих рекомендацій, що сприятимуть покращенню практики оцінювання результативності державної політики у сфері будівництва.

- *По-перше*, доцільно розробити та затвердити єдину національну систему індикаторів оцінки результативності будівельної політики, яка базуватиметься на принципах SMART, включатиме як кількісні, так і якісні показники, та буде інтегрована у всі державні та муніципальні програми. Така система має бути гнучкою до змін, адаптованою до регіональної специфіки та відповідною до стратегічних цілей держави.

- *По-друге*, важливо модернізувати інформаційні інструменти оцінювання, зокрема впровадити інтегровані цифрові платформи моніторингу, автоматизовані системи звітності та аналітичні дашборди для органів управління різного рівня. Це дозволить здійснювати моніторинг у режимі реального часу, покращить координацію між учасниками процесу, а також знизить ризик маніпуляцій з даними [5].

- *По-третє*, необхідно посилити інституційну координацію, створивши постійну міжвідомчу робочу групу або центр оцінювання політики у будівництві, який би відповідав за методологічний супровід, верифікацію даних та розробку звітності за єдиним стандартом. Це сприятиме уніфікації процесів оцінки на національному рівні [1, 3].

- *По-четверте*, доцільно розширити участь зацікавлених сторін у процесі оцінки: залучення громадськості, професійних асоціацій, академічної спільноти та ЗМІ дозволить враховувати альтернативні думки, посилити підзвітність державних органів і створити культуру відкритого оцінювання. Зокрема, оцінювання може відбуватися у формі публічних обговорень, опитувань, фокус-груп та громадських аудитів [8].

- *По-п'яте*, варто адаптувати кращі міжнародні практики, зокрема рекомендації OECD, Світового банку та Європейської комісії щодо оцінювання публічних політик. Це забезпечить узгодженість українських підходів з європейськими стандартами, що особливо важливо в контексті євроінтеграції та отримання міжнародної технічної допомоги [8, 9].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що подолання існуючих проблем і запровадження запропонованих рекомендацій створить підґрунтя для формування системної, прозорої та результативної політики

у сфері будівництва. Це дозволить не лише ефективніше використовувати публічні ресурси, але й забезпечить довгострокову стійкість розвитку територій, особливо в умовах повоєнного відновлення інфраструктури України.

Висновки. Проведене дослідження дозволило сформулювати цілісне бачення теоретико-методологічних і прикладних засад оцінки результативності державної політики у сфері будівництва в Україні. У роботі обґрунтовано важливість комплексного підходу до оцінювання, що включає індикативний, експертно-аналітичний, системний, синкретичний та проєктно-портфельний підходи. Аналіз сучасного стану галузі показав, що попри існування окремих елементів системи оцінювання, вона все ще залишається недостатньо розвиненою, фрагментованою, з низьким рівнем координації між органами влади та обмеженим використанням цифрових технологій. Визначено основні проблеми, що ускладнюють об'єктивну оцінку результативності, серед яких: відсутність уніфікованих індикаторів, недостатня інтеграція цифрових інструментів, обмежена прозорість процесів і слабка участь громадськості у моніторингу політики.

З урахуванням виявлених проблем у роботі запропоновано низку науково обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на вдосконалення інструментів оцінювання. Зокрема, йдеться про створення єдиної системи показників оцінки результативності, впровадження сучасних IT-рішень для моніторингу й аналітики, посилення міжвідомчої координації, залучення стейкхолдерів до оцінювання та адаптацію кращих міжнародних практик у національне середовище. Реалізація цих кроків дозволить забезпечити підзвітність, прозорість і стратегічну спрямованість державної політики у будівельній сфері.

У довгостроковій перспективі впровадження ефективної системи оцінки результативності сприятиме підвищенню якості управлінських рішень, забезпеченню сталого інфраструктурного розвитку, більш раціональному використанню публічних ресурсів та зміцненню довіри до дій держави. Особливої актуальності це набуває в умовах повоєнного відновлення України, коли масштаби будівництва зростають, а суспільний запит на ефективність і прозорість державного управління посилюється.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі полягають у розробці детальніших моделей оцінки для окремих підгалузей будівництва (житлове, транспортне, соціальне), створенні цифрових індикаторних платформ, формалізації участі громадян у процесах оцінювання, а також у дослідженні механізмів інтеграції оцінки результативності у бюджетний процес. Особливо актуальним є розвиток методології аналізу соціального ефекту від реалізованих будівельних програм, включаючи просторову справедливість, доступність інфраструктури та екологічну збалансованість.

Таким чином, тема оцінки результативності державної політики у сфері будівництва має значний потенціал для подальших досліджень, є практично

орієнтованою та надзвичайно важливою для формування ефективної, сучасної та прозорої системи управління інфраструктурним розвитком України.

Список використаних джерел:

1. Гуштик Н. (2013). Державне управління в галузі будівництва: ретроспективний аналіз. Ефективність державного управління : зб. наук. праць, Вип. 37. С. 204-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_37_29
2. Зеленков А.В., Нестеренко Г.В. (2011). Управління проектами дорожньо-будівних робіт. Економіка та управління підприємством машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. Харків: ХАІ, № 1(13). С. 57–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2011_1_8
3. Кононенко І.В., Кподжедо М.Ф.К. (2022). Метод вибору підходу для управління портфелем проєктів і його застосування. Вісник НТУ «ХПІ». Серія : Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проєктами. Харків : НТУ «ХПІ», № 1(5). С. 29-38. DOI: <https://doi.org/10.20998/2413-3000.2022.5.3>
4. Івко А.В. (2022). Підходи синкретичного управління в проєктах відновлення дорожньої інфраструктури. Вісник Національного транспортного Університету. Сер. Технічні науки. Київ: НТУ, Вип. 3(53). С. 433–442. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2022-3-53-433-442>
5. Васильченко Ю. (2020). Держінспекція відновить порядок у контролі будівництва. (2020). Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3025220-derzhinspekciya-mistobuduvannya-vidnovit-poradok-u-kontroli-budivnictvavasilchenko.html>
6. Гарат М.Р. (2019). Будівельна діяльність як об'єкт науково-правових досліджень. Правова держава, № 34. С. 15-22. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.34.169525>
7. Кавун В.А. (2017). Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку будівельної галузі України. Конференції Житомирського державного технологічного університету. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/99.pdf>
8. Тацій Ю. (2020). Дозвільна система в будівництві: Україна і найкращі світові практики. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/05/26/660957>
9. Овсак І. (2019). Реорганізація системи державного регулювання збалансованого розвитку будівельного комплексу. Інвестиції: практика та досвід, № 24. С. 156-160. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.24.156>

References:

1. Hushytk, N.D. (2013). Derzhavne upravlinnia v haluzi budivnytstva: retrospektyvnyi analiz [Public administration in the field of construction: a retrospective analysis]. Efficiency of public administration: collection of scientific works, Vol. 37. Pp. 204-212. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_37_29 [in Ukrainian].
2. Zelenkov, A.V., & Nesterenko, H.V. (2011). Upravlinnia proiektamy dorozhno-budivelnnykh robit [Management of road construction projects]. Economics and management of the machine-building industry: problems of theory and practice: collection of scientific works. Kharkiv: Khai, No. 1(13). Pp. 57–65. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2011_1_8 [in Ukrainian].
3. Kononenko, I.V., & Kpodzhedo, M.F.K. (2022). Metod vyboru pidkhodu dlia upravlinnia portfelem proiektiv i yoho zastosuvannia [Method of choosing an approach for project portfolio management and its application]. Bulletin of NTU «KhPI». Series: Strategic management, portfolio, program and project management. Kharkiv: NTU «KhPI», No. 1(5). Pp. 29-38. DOI: <https://doi.org/10.20998/2413-3000.2022.5.3> [in Ukrainian].
4. Ivko, A.V. (2022). Pidkhody synkretichnoho upravlinnia v proiektakh vidnovlennia dorozhnoi infrastruktury [Syncretic management approaches in road infrastructure restoration projects]. Bulletin of the National Transport University. Ser. Technical Sciences. Kyiv: NTU, Iss. 3(53). Pp. 433–442. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2022-3-53-433-442> [in Ukrainian].
5. Vasylenko, Yu. (2020). Derzhinspektsiia vidnovyt poriadok u kontroli budivnytstva [The State Inspectorate will restore order in construction control]. (2020). Ukrinform. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3025220-derzhinspekciya-mistobuduvannya-vidnovit-poradok-u-kontroli-budivnictvavasilchenko.html> [in Ukrainian].
6. Harat, M.R. (2019). Budivnelna diialnist yak ob'iekt naukovo-pravovykh doslidzhen [Construction activity as an object of scientific and legal research]. Law State, No. 34. Pp. 15-22. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.34.169525> [in Ukrainian].
7. Kavun, V. A. (2017). Analiz suchasnogo stanu ta tendentsii rozvytku budivelnnoi haluzi Ukrainy [Analysis of the current state and development trends of the construction industry in Ukraine]. Conferences of the Zhytomyr State Technological University. Retrieved from: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/99.pdf> [in Ukrainian].
8. Tatsii, Yu. (2020). Dozvilna systema v budivnytstvi: Ukraina i naikrashchi svitovi praktyky [The permitting system in construction: Ukraine and best world practices]. Economic Truth. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/05/26/660957> [in Ukrainian].
9. Ovsak, I. (2019). Reorhanizatsiia systemy derzhavnogo rehuliuвання zbalansovanoho rozvytku budivelnogo kompleksu [Reorganization of the system of state regulation of the balanced development of the construction complex]. Investments: practice and experience, No. 24. Pp. 156-160. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.24.156> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 03.12.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 23.12.2025 р.